Nr. 95. Anulu XXIX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 16|4 Decembre 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

In locu de articulu conducatoru.

Am intielesu ca dela unu timpu incóce Redactiunii i s'a imputatu fórte greu publicarea mai multoru articuli numiti de fondu séu conducatori. Tocma bine, pentruca intr'acelea mai multe diete de a le monarchiei detera publiculoi de tóta clas'a si de tóte nationalitatile materia fórte bogata suplinitóre pe cateva luni de locuiu articuliloru conducatori, in catu bietii publicisti le sunt datori cu mare multiamita, pentruca scom in capu de érna le va mai remané si loru ceva timpu liberu pentru domino, schach, taroc, teatru, balu, ba inca si pentru castigerea panei de tóte dilele, éra déca totusi voru mai avé óre de prisosu se voru arunca pe foiletóne, voru scrie in acelea cate verdi si uscate, pentrucá se faca pe ómeni a uita pe blastamat'a de politica, care se ocupa cu trebile patriei, cu dreptorile cetatieniloru si cu calamitatile loru, cu tabelele de contributiune, cu nóu'a lege de inrolamentu, cu finantiale lui Plener si Larisch, cu statistic'a temnitieloru, cu drumuri nefacote séu parasite, cu minunat'a stare a scoleloru, cu cestiunile urbariale, — cu aliantie europene, cu trebsiórele Rusiei din Galiti'a si Romani'a, cum si cu alte multe secaturi totu de felulu celoru enumerate, pe care nu trebue se le mai legamu inca si de nasulu romanilioru, pentruca prea inteligentiesce au disu órecarora generalii rusesci Duhamel si Gortschakoff, cumca wlachiloru nu le trebuesce alta politica, decatu acesa pe care o face si pe sam'a loru cabinetulu rusescu, éra generalulu rusescu Hasford nu fara causa indestulata a ridicatu in 1849 de asupra Brasiovului pe culmea munteloi Temp'a o statua de pétra cu inscriptiunea latina: Rusia et Austria unita. Deci vlachii se taca, se asculte orbesce si se nu se amestece in politica, pentruca au altii grij'a loru. —

Este inse o alta impregiurare fatala, care in timpurile nóstre face cá se nu mai poti opri pe romani dela ocuparea cu trebile publice. In urmarea unei erori politice a barbatiloru vechi de statu o multime mare de romani au invetiatu cateva limbi europene, in care apoi citescu orice vreu ei; preste acésta totu din viu'a regimeloru au si romanii preste dóuadieci foi publice de tóta colórea, din care'si iau si ei una felu de educatiune politica si citescu tóte nimicurile cá draculetii, in catu deca'i si opresci dela un'a dóua, ei se intindu la alte nóua diece, mai si calatorescu, audu, asculta, intréba multe de tóte, vinu apoi acasa si spunu la ceilalti. Asié de ecs. romanii transilvani au datu in dilele trecute si preste desbaterile dietale din Moravi'a, éra intre acelea preste conventarea dlui Szábel, la care multi au statu cá inmarmuriti. Sciti ca dn. caval. Baltasaru Szábel nascutu si crescutu in Clusiu, stramutatu si casatoritu la Olmütz, omu si invetiatu si bogatu, fostu membru alu senatului imperialu, deputatu in diet'a Moraviei, mai are si pana in d'a de astadi óresicare connecsiuni pe la Clusiu. Destulu atata, ca de unde pana unde acelu dn. B. Szábel in siedinti'a dietala morava dela 4 Dec. s. c. dupace premise, ca politic'a sistarii constitutiunii din 1861 insémna ruperea constitutiunii, apoi mai adause: „Transilvani'a, vechea fortaretia a imperiului catra resaritu fù data prin proditiune (verrätherisch ausgeliefert), Croati'a fù sacrificata la intrigele partitei maghiare ce se afla in minoritate; popórale fusera date in potestatea maghiariloru“ etc.

Óre de unde scie dn. Szábel, ca Transilvani'a ar fi venduta? De unde atat'a curagiu de a spune tóte acestea pe facia?

Éca in ce modu articulii de fondu, séu dupa unii, articulii svatosi, au ajunsu a fi decomandata de prisosu; romanii adica citescu acum la desbaterile dieteloru. — G. B.

Brasiovu 14 Dec. Mercuri in 12 dupa prandiu sosi'ici II. S'a D. comite alu natiunii sasesci Conrad Schmidt fiindu intempinatu de o deputatiune din sinulu magistratului si din comunitatea centumvirala la orasiculu Codlea si salutatu de acésta deputatiune si totudeodata si de comunitatea locala de acolo int'e sunetele clopoteloru si intouarea imnului, ér' sosindu aici precedatu de unu banderiu de calareti in costumu nationalu, din Codlea si din Ghimbavu, la intrad'a in Brasiovu, la biseric'a dela Bartolomeu, fù primitu cu musica si intempinare din partea parochului locala si sosindu incetate fù salutatu de inci. magistratu, de comunitate, de antenorii comuneloru districtuale si de alte corporatiuni, precum si de corporatiunile bisericesci ale comunitatiloru parochiane romanocatolice si greco-orientale, cari fura primite cu connoscut'a amicabilitate, respondiendu d. e. deputatiunii romane in limb'a romana a precuventatoriului d. protopopu Iosifu Baracu. Magistratulu si comunitatea, 'in onorara in ospelulu Nr. 1 cu unu banchetu serbatorescu.

Eri tóta diu'a s'a facutu restaurarea membriloru comunitatii in modulu urmatoriu:

Dupace ad. se deschisera pertractarile acestea prin o cuventare conducatória, ca dupa statulele natiunii sasesci are se se faca restaurarea, dela care statute nu se póte face neci catu de pucina abatere, apoi s'a improspetatu si modalitatea alegerii. Se 'ntielege esplicativu, cumca ad. din preotime si profesorime nu se póte candidá nimene, nu scimu dupa care § din statute. — Apoi se propusera din partea magistratului totu cate 3 insi in candidatiune pentru alegerea unuia, candu cate 2 sasi si 1 romanu, candu cate 2 romani si 1 sasu, candu cate 3 sasi si érasi dealtadata cate 3 romani, din cari se alegea cate 1. Trebue se recunóscemu unu mare simtiu nationalu, ce insufletiesce pre fratii nostri sasi, pentruca ei candu erá candidationea mestecata au reesitu cu alegerea connationaliloru loru, ér' candu veniá cate 3 romani intr'o candidatura, atunci se alegea romanu. — Pana acum s'au alesu pucini si restaurarea va durá inca póte mai indelungata, pana candu se voru alege vre o 49 membrii computandu sici si vreo 20 suplinitori, cu cari comunitatea va avé 120 membrii pre viitoriu. Intre cei alesi se afla si renumitulu nostru barbatu d. Georgiu Baritiu si d. negutiatoru Ioanu Georgiu Ioanu. Nepotismulu séu rudeniele deaprópe s'au incungiuratu. Una amu mai dori, cá se vina la alegere mai multe candidaturi cu cate 3 romani, orea ce cere ecuitatea si impartialitatea si a Illustritatei Sale Domnului comite. —

— 15 Dec. Eri se fini restaurarea, din romani se mai alesa inca unulu D. Stefanu Rusu secretariu, si mai multi nu prea! —

Din tienutulu **Sibiiului** 1 Dec.

Stamu se nu ne credemu ochiloru, Dle Redactoru! de atate intrigari, cate se dau pe facia in dilele aceste, totu n'am credutu capaci pe atati dintre ómenii nostri, cari pana mai eri erau intre conducatorii natiunei. Ce blamagiu! ce mai apa pe mór'a antagonistiloru nostri nedormiti!

Depesi'a din Brasiovu publicata in Nr. 87 alu „Telegrafului Romanu“ in caus'a plenipotintiei date unoru deputati si comentarea patimasia din Sibiiu 1 Nov. a acelei depesie, a desgustatu si p'aici, cá in totu locului, pe tóta suflarea de romanu. Intr'adevaru unu ce mai nesocotitu si necalitu n'au pututo aduce nici candu „Tel R.“ — „Herm. Zeitung“ a reprodusu si ea cu tóta placerea acea depesia si acea corespondintia, cum si ceriele de mai incóce dintre „Telegrafu“ si „Gazet'a“, si credeti ca nu fara scopu. — De catu, straini au aflatu ei mai de multu cá noi despre dragostile ce esistu intre conducatorii nationei nóstre. Dar' „Herm. Z'g.“ ar face bine, candu ar reproduce credintiosu si corespondinti'a Dlui S. Trifu din „Telegrafu“ Nr. 90 a. c. despre tiranésc'a ucidere a romanului: O. M. din Cornatielu prin sasii din Rosi'a.

Candu amu citit'u mentiunat'a depesia cu comentariulu ei in „Tel. Rom.“, mi-venira aminte cuvintele, pe care, de mi-aduonu bine aminte, inainte cu vr'o 12—13 ani le adresase „Stéu'a Dunarei“ (diurnalu din Moldov'a redigeatu p'atunci de D. M. Cogalniceanu) cat a „Telegr. Rom.“ dicundu-i: „Parinte Telegrafe, pune mai pucina temeia in cadelnitia, ca ne orbesci cu fumulu!“ Suntemu siliti a repeti si adi acea rugare. Celu pucinu „Tel Rom.“ putea se lipsésca pe romani de marea bucuria ce cugeta a fi facutu prin bravur'a publicarii telegramului si a corespondintiei din 1 Nov. — A stadi, candu avemu cea mai mare trebuintia de intielegere, n'ar trebui cautata cért'a cu luminarea. Apoi ne miramu multu si de Domnii Brasioveni, nu statu pentru fapt'a comisa, catu pentru motivarea ei. Corespondinti'a „Telegrafului“ dice, ca retragerea plenipotintiei a urmatu dupace Brasovenii au intielesu, ca acesa n'ar fi dupa voi'a cutariui dela Sibiiu. Cine póte crede, ca Brasovenii se fuore dupa convingerea altui'a, si nu dupa a loru? „Telegrafulu“ se nu créda a le face prin acést'a mare onóre. Noi amu invetiatu a cunósce altfelu pe Brasoveni; ii scimu ómeni descepti, cu judecata, neaternati, cari in totudeun'a lucra dupa convingerea loru si nici candu dupa a altui'a. Anulu 1865 nu e asia departe indesptu, cá se fimu uitatu, cum Brasovenii au tramisu o deputatiune la Sibiiu, spre a rugá pe Escelentí'a S'a mitropolitulu, cá se aiba bunatate a convocá congresulu nationalu, cu tóte ca ast'a nu pré erá p'atunci unu ce placutu pe la Sibiiu. Deputatiunea brasiovana se purtá in tóte cercurile prin Sibiiu, dupa cum i impunea misiunea ei. Intr'o séra la otelulu „Bucuresci“ acei Domni intrara intr'o disputa frumósa cu D. Redactore de adi alu „Tel. Rom.“ despre trebi politice si si sperara parerile cu multa intieleginti'a si logica, incatu in urma D. Redactoru, invinsu, le dise: „Me ertati Domniloru, ca eu n u-s u omulu politicei!“ (?) Brasovenilioru le urmara atunci Resinarii si alte comune, petitionandu asemene pentru convocarea congresului, inse fara resultatu.

Deci suntemu tari in convingerea, ca bravii nostri Brasoveni, dupa intieleginti'a, averea si pusetiunea loru neaternata voru fi, cum au fostu si in trecutu, premergatori cu intreprinderi nationale si nu voru fi ascultatori orbesce de cei cari vreu a face si politic'a confesiunala.

„Telegrafulu“ tiene, ca archierii au fostu „innegriti“ prin cutare diuariu din causa, ca „acesti'a s'ar fi retrasu dela conducerea causei nationali.“ Ve 'nsielati Dloru, lucrulu e tocma din contra: nationea, multiamita ceriloru, adi n'ar mai plange pentru asemene retragere.

E curiosu, cum „Telegrafulu“ in Nr. 87 a. c. spune „Gazet'ei“, ca nu ea face natiunea si apoi dice: „Natiunea nóstra romana se tiene strinsu de conclusele congreseloru ei nationali; ea a primitu cu cea mai mare multiamire actiunea deputatiloru si regalistiloru romani dela diet'a din Clusiu.“ Crede óre „Telegrafulu“, ca elu face mai multu natiunea decatu „Gazet'a“? Cine l'au impoternicitu a dá asemene dechiaratiune in numele ei? Candu si unde

a avutu „natiunea“ ocasiune, d'asi manifestá „cea mai mare multimire cu actiunea deputatiloru dela diet'a din Clusiu?“ Vedeti Domniloru, ca lusti numele natiunei in desiertu.

Apoi nimica mai ingretiatoriu, cá candu d'unu timpu incóce in toti Nrii „Telegrafului“ citesci despre „strinsa tienere de conclusele congreselorn nóstre.“ Cá cum natiunea n'ar sci distinge intre vorbele de adi si faptele de mai eri. Aveti bunatate a ne spune, cine au fostu cei mai mari contrari si congresului in timpulu, pe candu natiunea venieá cu petitiuni pe la archierei, cá se'lu — convóce? Apoi, déca respectati asia de multu congresulu, ce concluse ale lui indreptatiesce pe nescine a sacrificá autonomi'a Ardéiului in favórea suprematiei Ungariei? Pe ce concluse ale congresului se baséa simpati'a Dvóstra, Domniloru dela „Telegrafulu“, pentru uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, ur'a nedomerita catra legile din 1863, la cari ati conlucratu, si mani'a neimpacata pe toti, cari au cutezatu a serbá 26 Octobre? Déca v'ati schimbatu asia rapede portulu si sunteti unionisti, apoi nu mai amblati cu mití'a in sacu radimandu-ve pe concluse de congresu, cari ve lasa pe diosu, si dati-o pe facia, spuneti-ne motivele cele adevarate ale Dvóstra si ne aratati, ce bine avemu d'a asteptá **cá natiune romana** dela Pest'a si dela uniune? cá se ne'nvoimu si noi la ca si se ne tramitemu deputatii, a'si ocupá loculu langa „Olteanulu“ Dvóstre Pentruca Dv.*) nu sunteti asia numai „o fractiune neinsemnata, carea lucra pe ascunsu, gonindu numai interese particulari“ cum ati disu „partisaniloru „Gazetei“, asia e? Nu, Dómne feresce! E pecatu a si cugetá asia ceva de Dvóstra. Asia dar' trebue ca e unu magnetu natiunalu, care ve trage la Pest'a.

In mai multe corespondintie dela „Gazet'a si Telegrafu“ se vedesce o intristare desperata pentru certele ce curgu intre aceste dóue diuarie in caus'a nationala. Cá cum natiunea ar' deveni prin acést'a indata desbinata si ar merge apoi cu pasi rapedi spre ruinarea ei. Nu e tocma asia, Domniloru! Desi privesce si ea de unu lucru tristu asta incaierare, aflu totusi ca, cá tóte 'n lume, si-are si ea partea ei buna.

Destinele natiunei romane nu se croiescu, nu se indireptéza nici prin cutare dela Sibiiu, nici prin cutare dela Brasiovu. Poterea de vietia a poporului nostru e multu mai mare, decatu cá impregiurari cá aceste ne'nsemnate se póta esercitá vr'o influintia daundsa asupr'a si decatu se mai fia cniva ertatu p'unu minutu macaru a se 'ndoií de viitoriulu lui celu singuru. Apoi face se uniunea, ori nu se mai face. Nu ve mai temeti, ca ce se va face adi nebasatu pe dreptate si pe spiritulu secululuí care e: principiulu natiunalitatiloru, va mai avé vr'o duiatu. Lucrurile o se se schimbe asia, precum adi nici intipui nu-si potu cei cari ajuta cu atat'a energia si nerusinare strainulu, a'si pune in lucrare „divide et impera“ asupra romaniloru. Vomu trai inca si vomu vedé pe acele paseri lapadandusi si penele de adi, tienetí minte! Apoi de desbinare, intre barbatii dela „Telegrafu“ si „Gazet'a“ dar', póte fi vorb'a **), ér' intre natione cá atare nici de cum no. Cercati Domniloru, si convocati congresulu, carui se arata adi atat'a simpatia in „Telegrafu“, ori adonarea natiunala la Blasiu la 1848, pentru care vorbescu cei „cinci insi“ din „Concordi'a si Telegrafulu“ Nr. 87 a. c. si ve veti convinge, ca natiunea nu e desbinata, ca ea despre causele ei e mai intielésa si mai unita adi cá ori care alta natiune.

Bine prinde acésta cérta macaru intr'atat'a, ca natiunea va sci de sigura profitá de ea, spre a'si cunósce si mai bine barbatii, spre a nu mai comite erorile trecute si spre a sci, in cine se póte increde mai cu temeiu in vitoriu! Asiu dori, cá in decursulu acestoru lupte se vedu implinita si promisiunea corespondintelui „W. Ztg.“ din „Concordi'a“ Nr. 93 a. c., se vina ad. la rondulu seu si D. Baritiu cu descoperirile sale si se ne spuna cineva din vr'o parte, ca oine se fi disu de noi, ca suntemu „Elendes Bettelvolk?“ Unu marginceanu.

*) Candu dicu „noi“ si „Dvóstra“ intielegu antiunionistii catra unionisti, ér' nu iau acést'a in sensu religiosu, pentruca scriitorulu acestui articulu sum grecoresaritenu. . . . —

**) Gazet'a nu s'a certatu, dioru! Ceiti mai bine cele scrise in ea, ea nu s'a demisu in personalitati basesci, si cu abnegare se sene a dusu rola numai de a conduce tota intrevorbirea spre a storce o deslusire a politicei, ce se joca. — Nu e asia? — R.

„Rosi'a (langa Sibiiu) 16 Nov.

In „Herm. Ztg. v. mit dem S. Boten“ Nr 267 cetiramu mai in dilele trecute un'a notitia, ca in 8 Nov. c. n. vrendu doi Cornatieleni se fure unu calu a unui sasu din Rosi'a, s'a intemplatu, ca unu furu s'au omoritu si celelalte nu s'a potutu prinde. —

Socotindu ca p. t. publicu cetitoriu va fi curiosu a aflá mai multe in caus'a acést'a, mi iau voia si impartasi din isvoru sigura urmatórele:

Locuitoriulu din Cornetielu O. M. s'au dusu in nisce treburi ale sale in 8 l. c. in Rosi'a, si acolo s'au intalnitu in birtu cu unu sasu din Rosi'a, care erá cam cunoscutu, ca-i place a casiarí pe cai straini. Aci petrecura amendoi pana catra séra, candu Cornatieleanulu plecá catra satulu seu; — unde sér'a veni si sasulu seu din birtulu dela Rosi'a cu unu calu. — In casa la romanulu din Cornatielu, ce s'au intielesu a romanuli din Cornatielu, ce s'au intielesu amendoi pe calu, si au pornitu pe nópte catra Rosi'a. Ajungundu la marginele hotarelorn, — se vediura de odata impresoratí de vr'o 5 sasi din Rosi'a, intre carii erá si posesorulu calului. — Sasulu de pe calu fù asia de fericitu de fugi fara a fi prinsu? dar' romanulu avù nenorocirea de a fi dusu, dupa vr'o cateva gioldituri dar' bune, in satu. Aci in casa cancelarii 'lu legara, spendiurandu-lu cu pitiórele de grinda, lu desbracara de haine, si'lu batura cu nisce sbice de boi si 'lu maltratara reu. Dar' cá se puna verfu tiraniloru, lasandu pe Cornetieleanulu aci legatu, se dusera la tieganulu X. arsera clestele in focu, se re'ntórsera éra la cancelaria si cu acelea ii rupsera nasulu si pelea, carnea de pe trupu. Mai mergundu dupa acést'a in carcima, poruncira tieganului se le arda un'a peanta (sina) si cu acea apoi 'lu fripsera pe fóle, spate si grumadi. Dupa atatea chinuri grele, betulu omu cadiú pe pamentu, — dar' nepacanduli-se ca aru fi muritu, i implantara si furcoiulu in capu de asupra ochiloru, si nemergundu furc'a de feru prin capu, cum socoteau ei, impingeau cu pitiorulu de córnele furcei, numai se mérga totu. — In chipulu acest'a si dede sermanulu sufletulu. Cum s'a vediutu dupa aceea la cercetare, capulu lui au fostu totu sdrobitu, dinti in gura nici unulu, si rane pe spate. Tirani'a au fostu destulu de mare, dar' durerile lui si mai mari. — Amu inca a observá, ca la actulu acest'a ingrozitoriu au luatu parte si membrii din deregatori'a locala, ba se aude ca chiaru si din notariu localu Fl. — Omenii sunt in cea mai mare asteptare, ca-ce va urmá de aici, si se mira ca de si au esitu comisi'a judecatorésca la faci'a locului totu se mai afla uciditorii lui pe pitioru libera. Acestea s'a intemplatu in anulu mantuirei 1866.

Despre acestea sunt respundietoru
Simeonu Trifu,
(T. R.) juristu abs. si conc. de advocatura.“

UNGARI'A. **Dela dieta.**

Proiectulu de adresa la r. rescriptu din urma se ceti in 11 in siedinti'a casei deputatiloru. Unu telegramu alu lui „Herm. Ztg.“ ne aduce cuprinsulu lui, din care impartasimu si noi urmatórele pana dupa desbaterea ei:

Rescriptulu din urma nu se afla in stare chiaru neci cu promisiunile si recunóscerea cuprinsa intr'ensulu a ne odihni ingrigirile nóstre, finduca rogamintea, pentrucá se se restituesse indata constitutiunea si deplin'a continuitate de dreptu, nu ni se implini. Proiectulu se róga, cá imperatolu se nu faca imposibilu marele opu alu unei aplanari multiamitórie prin amanarea restituirei constitutiunii si a continuitatii de dreptu. In vití'a starei0r se afla pasetiuni, cari fara pericule si prea potintia a se sustiené indelungatu. O stare cá acést'a este, candu relatiunile interne ale unui statu indelungu derapenstu se afla neordonate. O stare cá acést'a totudéuna e periculósa, dara in temporile nóstre e cu desebire periculósa, candu cestiuni mari neresolvate amenintia popórele Europei cu incurcaturi fara margini. Relatiunile nóstre din laintru, cele ale intregei monarchie nu sunt atatu de strinsu ordonate, cá se potemu cu liniste cautá in faci'a eventualitatiloru, care ne potu aduce incurcari esterne, una cacualitate nepreculeata. Deci ceru prefect'a restituire a constitutiunii si faptic'a punere in vitia a continuitatii de dreptu.

Dreptu aceea ne rogamu in interesulu patriei nóstre, in interesulu Mai. Vóstre, alu casei domnitórie si alu intregei monarchie: indreptatirea cererii nóstre se basésa pre tractatele fundamentale, care sunt si fundamentulu impreunu tateloru relatiuni de dreptu, cari sustau intre noi si intre dinasti'a casei imperatesci. Partea acea a regiului rescriptu, care face observari la proiectulu subcomitetului de 15 numai atuncia se póte luá in pertractare, candu diet'a va fi in stare a se consultá asupra intregului proiectu si a decide. Adres'a si reinnoiesce rogarea pentru a se dá amnestia condamnatiloru politici, ce se afla in esilu. Numai implinirea acestei rogari póte linisti natiunea, póte dá o speranti'a, la unu succesu alu invoirii. Se mai róga de imperatulu, cá se nu treganésca cu implinirea acestei rogari, si in fine memorésa, cumca din rescriptulu celu prospetu vedu cu bucuria, ca imp. vré si in celelalte tieri a introduce unu ministeriu responsatoriu. Proiectulu acestu de adresa se primi cu aplausu din partea tutororu partiteloru. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a 8 Dec. Gen. de art. Benedek, LMC br. Henicksstein si GM. cav. de Crismanic, asupra caror'a se facu concluisune din partea senatului supremu alu justitiei militare, cá pentru portarea loru din Campani'a din urma se fia trasi la cercetare martiala, in poterea rerolutiunii Maiestatice cu data Schönbrunn 4 Dec. 1866 se liberara de ulteriór'a procedura judecatorésca intocma precum si alti generali si oficiri pretoriali, cari din asemeni cause era se se traga la respondere.

„Wien. Ztg.“ comentésa acésta resolutiune prénalta intr'unu art. fórte lungu, alu carui cuprinsu se reduce, la imputarea, ca cav. de Benedek din suppunere catra imperatulu a primitu comand'a cam fara voia. Elu inse n'a fostu destoiniciu pentru o misiune cá acést'a, finduca in planurile si dispusetiunile lui se afiara apucaturi fórte gresite, care nu se potu escusá dupa regulele tacticei militare, s'au mai aflatu si puncturi de vedere si cariige, care potea casiuná continuarea procedurei judecatoresci, déca n'ar cere nesce cause fórte importante a se privilu crulu acest'a cu mai pucina asprime. Intentiuni rele séu negligere a detoriei n'au esitu la lumina, ci impregiurari politice si militari, care nu le potea predominá decatu unu duce genialu, dechiara marcatu destulu, ca lui Benedek i-a lipsitu talentulu celu inaltu de beliduce.

Prin acést'a elu perdú si increderea catra Domnulu armatei si sia ingropatu totu renumele militariu dinaintea contemporaniloru si a posteritatii, finduca suptu conducerea lui se casiuná o nenorocire atatu de mare pentru monarchia, cea dela Sadova. Gen. remasu ou toti in pensionarea de mai inainte. „W. Ztg.“ promite o descriere autentica a espeditiunii din anulu acest'a, pentrucá se póta judecá fiecine fara partialitate. In fine cu privire la scaderile armatei si ale armarii ei „W. Z.“ sperésa, ca conducerea suprema a armatei va asecurá tóte medilócele, care cu tóta precarea stare finantiala sunt neaperatu de lipsa a se sacrificá pentru reform'a inceputa a armatei, pentrucá Austri'a se nu mai remana indereptulu altoru state mari cu organisarea, armarea si cultur'a tactica a armatei, mai latita prin esercitia regulate de trupe mai mari etc., cá se nu mai fimu ingrigiati érasi de cele mai mari pericule intru aperarea onórei, puterii si binelui patriei nóstre.

— Dupa repórte din Petruburgu, solulu austriacu acreditatu la curtea Rusiei, contele Revertera, a avutu cu principele Gortschakoff min. de esterne o conferintia, in care solulu austriacu deminti faimele imprastiate despre mesurele militari, ce le-ar fi luatu Austri'a in Galiti'a, increditiandu pre Gortschakoff, ca regimulu Austriei pune mare pretiu pe sustienerea neturburata a relatiuniloru amicabile cu Rusi'a. C. Revertera isi arata parerea de reu, cumca in diurnalele vienese se presupunu si se prevedu uneltiri rusesci prin Galiti'a si din caus'a acést'a desoriu relatiunile austro-rusesci cá cum ar fi incordate. Cabinetulu vienesu nu se póte face responsatoriu pentru aceste scriri diurnalistice, dupacum nu-i vine neci prin minte regimului austriacu, a imputá regimului rusescu provocatóri'a si vatamatóri'a vorba, care proclama deadreptulu darimarea Austriei in diurnalele rusesci, cum d. e. in „Golos“. — Nu se scie, ce a respunsu principele Gortschakoff la acésta declinare, inse din demintirile, ce le face „Wiener Abendpost“, diendu, ca relatiu-

nile sunt corecte se vede, ca pretinii austriaco-ruséca din partea Austriei e respicata. —

— In 8 Dec. deputatiunea dietei din Vien'a cu maresialulu provincialu, principele Coloredo in fruntea dase adres'a dietei la Mai. Candu intrà deputatiunea Mai. S'a se afla in loculu primiriisi primí adres'a din man'a principelui respondiendu la adresarea lui cu cuvintele urmatóre pré'nalte:

„Eu primescu cu acést'a adres'a dietei Austriei inf. si cuprinsulu ei "Iu voi supune la cumpanire." Mai. S'a salutà, si deputatiunea parasi indata sal'a. Audientia abia a tienutu o minuta. —

Studiu constitutiunalu.

De A. Papiu Ilarianu.

IV.

(Capetu.)

Constitutiunea nóstra, la esemplulu constitutiunii belgiane, investa pe inalt'a curte cu unu dreptu estraordinariu in procesele ministeriali cu dreptulu de a caracterisá delictulu si a determina pedéps'a.

Acést'a erá neaperatu.

Intr'adevèru precum vediuramu, delictele ministriloru atatu de felurite potu se fia, incatu veri-ce incercare de a specificá factulu séu pedépsa ar fi lucru in desiertu si periculosu chiaru; cea mai mare parte din aceste delicte, déca nu tóte, fiindu speciali ministriloru, nu putéu fi prevedute in codicele penale, destinatu pentru generalitatea cetatieniloru. Éta necessitatea juridica de a investi pe curte cu dreptulu de a le caracterisá si pedepsi. In Engliter'a si Franci'a unde lipsiea asemene dispositiune legale, lordii in mai multe ronduri, ci pairii la 1830, se crediura nevoiti a'si arogá acestu dreptu afara din lege si in contra tutoru principieloru de dreptu, parte spre a nu lasá fapt'a comisa asupra constitutiunii, nepedepsita, numai pe temeiu, ca legea penale ordinara nu o prevedea, si parte chiar' spre a scapá pe acusatu de persecutiunea si resbunarea multimii. Éta dara si necessitatea politica a dispositiuniloru nóstre.

Altmintrelea, pentru casurile neprevedute in legea comuna, dreptulu discretionariu alu curtii de a determiná pedépsa se intinde pana la detentiune inclusivu.

In ceea ce privesce acum procedur'a curtii in causele ministriloru; se intielege de sine, ca curtea va urmá legii comune, care coprinde garantie de ajunsu atatu pentru justitia catu si pentru acusatu.

Art. 501—502 din codicele instructiunii criminale nu se aplica la ministrii dati in judecat'a curtii; sectiunea civile adica, nu pronunciá in cau'a ministriloru cá camer'a de acusatiune, ci asupra ministriloru se pronuncia inalt'a curte deadreptulu in sectiuni unite. Acést'a resulta nu numai din art. 68 alu legii organice a curtii, dara si din natur'a institutiunii responsabilitatii ministeriale, dupa care adunarile sunt adeverat'a camera de punere in acusatiune a ministriloru, apoi a recunósce sectiunii civile dreptulu de a se pronunciá asupra admisibilitatii acusatiunii, ar insemná, nu numai a slabi, a micsiorá dreptulu de acusatiune alu adunariloru, dara a lovi si constitutiunea, care dice, ca singura curtea in Sectiuni-Unite este in drepto a judecá pe ministri.

Numai urmarirea pornita de Domnu se face prin procurorele generale; éra acusatiunea pornita de adunare se sustiene, nu de procurore, ci de ca-insasi, negresitu prin comisari alesi de dens'a. Ca-ci de si procurorele generale, cá representante alu legii si alu societatii, cá magistratu, in dreptu, este liberu si independinte in conclusiunile sale; fiindu elu inse revocabile dupa legea nóstra, adunarea erá in totu dreptulu de a incredintiá acusatiunea la ómeni alesi de dens'a, éra nu numiti de guvernu.

Din combinatiunea, spiritulu si ratiunea art. 221 si 512, din instructiunea criminale precum si din principiulu indivisibilitatii instructiunii si a delictului, séu delicteloru comise, resulta ca adunarile si Domnulu sunt in dreptu de a acusá si a tramite insintea curtii impreuna cu ministrii si pe complicii loru, si de acestia n'aru fi ministri; ca-ci afara de motivele legali ce atinseramu tóte rationile jurisdictiunii escepționale, a ministriloru, militéza si pentru complicii loru, asia in catu acestia nu fara periculu s'ar tramite insintea instantieloru ordinare, la cari nu se póte presupune nici acea indepen dintia de judecatoru, nici cunoscintiele despre natur'a acesteru procese politice cari se presuma in cea mai inalta curte a tierei; nici se póte dice, ca s'ar face compliciloru vre una nedreptate impartasindu-i din privilegiulu judecatoresc alu ministriloru; de alta parte numai cu chipulu acest'a se póte evitá si periculolu de sentintie contrarie date asupra aceluiasi objectu, lucru prin care nu pucinu s'aru compromite justiti'a.

Dara déca complicii ministriloru sunt justiciabili totu de inalt'a curte, de si nu sunt ministri, de alta parte inse, nici unu particularu nu se póte presentá la curte cu nici unu felu de plangeri asupra ministriloru; procedendu astfeliu, curtea ar perde tóta importanti'a institutiunii sale politice, si decisiunile sale, atatu de urgiti in aceste mari procese politice, aru intardiá fórte prin neterminabili cercetari civili provocate de partile lesate. Partea lesata, chiar' pentru ca nu póte acusá precum vediuramu mai susu, nu póte nici interveni. Acést'a e constante in doctrina si in jurisprudintia; curtea pairiloru din Franci'a, prin asemeni temeiuri frumosu desvoltate in raportulu comtelui Bastard, respinse interventiunea partiloru lesate in procesulu ministriloru lui Carolu X. De altmintrelea constitutiunea nóstra e destulu de chiara asupra acestui puncto. Dara se intielege de sine, ca libera e partea lesata de a 'si urmari interesele civili in contra ministriloru inaintea instantieloru ordinare conformu legii comune; libera de a'i urmari pe acestu dromu chiar si in penale, pentru veri-ce delictu séu crima comisa de ei sfara din esercitiulu functiunii.

De alta parte inse, nu incape cea mai mica indoiéla, ca Domnulu si adunarea sunt in dreptu de a urmari in contra ministriloru, de una data cu actiunea publica si actiunea civile, si curtea conformu art. 8 proc. crim., ar fi in datoria a se pronunciá si asupra acestei actiuni accesorie. Nu érta nici loculu nici timpulu, de a stinge acutu si actiunea civile ce s'aru intentá de Domnu séu adunare asupra ministriloru, cá actiunea principale.

Dara spesele de judecata in procesele ministeriali cine se le pórte? Negresitu, sale vomsu din judecata. Prin urmare ministrulu, candu va fi condamnatu; adunarea, adica tiér'a, candu ministrulu va fi acuitatu.

Satisfactiune ulteriore, ministrulu acuitatu, nu este in dreptu a pretinde dela adunare ce pe nedreptu l'aru fi acusatu; cu deosebire nu s'aru puté intórce asupra-i cu actiune de calumnia; ca-ci, de una parte, adunarea, cá atare, nu are judecatoru peste sine; éra de alt'a, dupa constitutiune, nici unu membru alu adunarii nu póte fi urmaritu pentru opiniunile si voturile emise in cursulu esercitiului mandatului. Prin urmare satisfactiunea ministrului sta in ecuitarea si despagubirea s'a. Éra in contra adunarii nu e altu remediu legale de catu dissolutiunea.

Inca una cestiune importante. Candu, din intemplare, curtea, intr'unu procesu de ministri, ar dá una sentintia, nula in dreptu séu in factu; ar mai fi vre unu remediu legale de a indreptá reulu? Cestiunea la noi cu atatu e mai importante, ca Domnulu nu l'ar puté gratiá fara una cerere din partea adunarii ce l'a acusatu. D. Mohl nu se indoiesce a deslegá cestiunea, propunendu una revisiune estraordinara a sentintiei chiar' si pentru tierile ale caroru legi de procedura n'aru cunósce acestu remediu legale. In catu pentru noi, cu credu, ca revisiunea ar trebui se se faca, indata ce s'aru presentá vre unulu din casurile prevedute la art 445—447 din procedur'a criminale, casuri in generale fórte rari, dara cu tóte aceste posibili.

V.

Venimu la scincea si cea din urma parte a discursului nostru. Amnesti'a póte óre impedecá cursulu urmariri séu alu judecatii ministriloru, si grati'a esecutarea sentintiei?

Constitutiunea nóstra pune urmatórele patru principie fundamentali in materi'a de amnestia si gratia:

1. Domnulu nu póte suspende cursulu urmariri séu judecatii.

2. Elu inse are dreptulu de amnestia in materia politica.

3. Are dreptulu de a ertá séu micsiorá pedepsele in materia criminale.

4. Nu póte inse ertá nici micsiorá pedépsa hotarita ministriloru de catra inalt'a curte, de catu numai dupa cererea adunarii care'i a pusu in acusatiune.

Inainte de tóte se insemnamu bine, ca grati'a vine dupa ce sentintii'a s'a pronunciatu, dupa ce justiti'a s'a facutu: atunci ea érta réu micsioréza pedépsa. Éra amnesti'a vine in cursulu urmariii séu judecatii, ea impedeca si curma actiunea justitiei: amnesti'a e una gratia anticipata. Amnesti'a in parerea tutoru jurisconsultiloru, este unu actu politicu si generale, care imbraciséza una categoria de crime, una clase intrega de cetatieni; motivele si rationea ei sunt interesulu publicu, utilitatea publica, pacificatiunea generale; ea se face in interesulu tierei, éra nu alu persóneloru. Intru acést'a amnesti'a se deosebesce de cartile de abolitiune, cari curma cursulu justitiei in interesulu si favórea unui séu si mai multoru individe anumite, pentru unulu séu mai multe delicte de asemene anumite.

Amnesti'a este una esceptiune dela regul'a generale, ca Domnulu nu póte suspende cursulu urmariri séu judecatii. Sub conventiune Domnulu nu se bucurá la acestu dreptu escepționale, prin urmare, in dreptu, nu l'ar fi pututu esercitá de catu numai impreuna cu adunarea. Constitutiunea Belgiei inca nu cunósce regelui dreptulu amnestiei. Éra dupa constitutiunea nóstra, Domnulu, déca are dreptulu amnestiei la materia politica, nu are inse asia numitulu drepta de abolitiune.

Cumca pedépsa ministriului condamnatu de curte pentru una crima séu delictu politicu nu póte fi ertata nici micsiorata fara una cerere din partea adunarii care l'a acusatu: acést'a o spune claru constitutiunea nóstra. Dara nu e constitutiunea totu atatu de esplicita si in privirea amnestiei. Ea lasa locu indoielei déca amnesti'a s'aru puté intinde si asupra ministriloru dati in judecata de adunarea natiunale? S'aru puté invocá in favórea acestui dreptu, dispositiunea generale coprinsa in alinea 4 a art. 93 din constitutione. De alta parte inse, cauta se cunóscemu, ca s'ar puté respunde, ca amnestii'a aplicata la ministri, persóne anumite urmariti pentru delicte speciale, n'aru mai fi amnesti'a art. 93, ci ar fi una adeverata abolutiune, neconoscuta constitutiunii nóstre; afaru de aceea ca intinderea amnestiei asupra loru, ar face illusoriu dreptulu de acusatiune alu adunariloru si tóta institutiunea responsabilitatii ministeriale; si apoi, déca constitutiunea nu cunósce dreptulu de a e.tá séu micsiorá pedépsa fara una cerere din partea adunarii, cum s'ar puté dice, ca ar recunósce dreptulu de a curmá si a stinge procesulu? S'ar puté aduce si esemplulu Engliteii, unde ministri acusati nu una-data invocara amnesti'a inaintea curtii lordiloru, dara totudéun'a in desiertu: si anume candu Carolu II voi se stinga prin amnestia procesulu lui Danby, comuni si lordii in unanimitate declarara, ca amnesti'a regésca nu are nici unu efectu in procesele ministriloru; si decisera a se considerá de tradatori si drepturiloru englese vericine ar afirmá validitatea acestei carti de amnestia. In totu casulu, una lege speciale la noi n'ar trebui se lase acestu puncto nelamuritu. De altminteri, in casu candu Domnulu da in judecata pe ministri, elu putendu revocá acusatiunea in veri ce stadiu alu procesului, precum vediuramu mai susu, nu are trebuintia de a'i amnestiá.

* * *

Am terminatu, domnii mei.

Am atinsu rapede, per summa capita, tóte punctele mai esentiali ale responsabilitatii ministeriale. Arare ori amu desbatutu, mai multu amu constatatu resultatele sciintiei si ale jurisprudintiei. Scopulu meu erá mai multu a indigitá de catu a discutá acésta materia complecsa, si credu alu fi ajunsu déca amu pututu desteptá inarea aminte asupra unui obiectu, mai multu enunciatu de catu regulatu, prin una lege atatu de scurta, care da nascere la cestiuni atatu de varie, cestiuni cari inca nu tóte sunt deslegate de doctrina si jurisprudintia, dara cari tóte sunt de una importantia practica pentru curtea nóstra.

Afara de a Belgiei, nici una alta curte din Europ'a nu se bucura de drepturi mai inalte, mai intinse, mai fromóse; dvóstra sunteti nu numai pazitorii legiloru comune; sanetitatea pactului fundamentale alu tierei inca dvóstra este incredintiata. Sunteti inaltulu tribunalu politicu alu tierei, aveti dreptulu de a ve pronunciá intre cele doua mari puteri ale statului.

Dara ori-catu dreptulu e de mare: nimica

nu doresecu mai din anima, de catu cá niei una data se nu aveti ocasiunea de a'lu esercitá.

Persilu, comisarulu alesu de camer'a depatatiloru in Franci'a, spre a sustiené acusatiunea contra ministriloru lui Carolu X., dise cu multa elocintia si multu adeveru: ca responsabilitatea ministriloru, provocata de unu poporu liberu, pórta in sine unu ce elevatu, impuitoru, adeveratu: ea anuncia nenorocirea tierei.

Asia e domnii mei.

Eu inse credu, ca simtiulu legalitatii peste pucinu va deveni simtiulu Romaniei intregi, in guvernu si in poporu; si nu voiu se am cea mai mica indoiéla ca, sub domni'a lui Carolu I., alesulu Romaniloru, sabi'a lui Goliath va stá suspensa in templulu justitiei romane spre a fi de parerea in vederea si aducerea aminte a tuturu celoru ce se cuvine, dara niciodata nu se va simti nevoi'a de a fi intrebuintista. Am disu.

Cronica esterna.

Rusi'a si Prusi'a pare ca nu glumescu. Unu corespondinte rusu dela Varsiavia descopere in „Presse" din cercurile conducatórie ale Peterburgului, cumca Rusi'a nu vré se vina numai rutenilor intru ajutoriu, ci ea se teme, ca intre Ungari'a si Poloni'a se potu reinnoi relatiunile din 1849. Rusi'a vede cum conducatorii din 1848 predominésa in diet'a Ungariei, cum vreu se se dictese coróneiegile din 1848, ca pretiu pentru recunoscinti'a ei si cum teroriséza ei maioritatea poporimei din Austri'a; vede cum in Galiti'a cu favorirea polotiloru resare si speranti'a rusinilor pentru liberare si cum emisarii Czartorisky si Mieroslawsky afla acolo pretutindenea ascultare. Ea ande si din dietele celoralalte provintii vocile strigatórie in contra suprematiei maghiare si se ingrigiesce nu fara dreptu de una nóua rescolare in contra elementului maghiaru, pre care celelalte popóre leiale neci odata nu'lu potu identificá cu regimulu imperatului. Rusi'a se ingrigiesce, ca tierile vecinasie voru luá parte la opulu liberarii fratiloru loru de unu sange spasati ruteni si romani si acestea incurcari cauta se prefaca in urma cestiunea constitutiunii austriace intr'o cestiune internationala, déca nu cumva si européna, deduce deci de aici unu pericolu pregnantu si pentru Rusi'a. Acesta, si nu rutenii sunt motivele pusetiunei Rusiei facia cu programulu lui Maillath-Belcredi si D. de Beust, dice coresp., ar fi bine se lase auctoriloru lui cá se'la esecutese, candu s'ar ingrigia cu jalusia de renumele seu de barbatu de *statu*." — Bismark apoi vre se ésa cu antaiolu actu in contra Austriei, pentruca concede reg. Anoverei se continue cu nutrirea dusmaniei in contra Prusiei, prin manifeste cá se nu si lapede credintia de eliberare, cum facú si acum. —

Lunga acestea mai avemu numai stata a mai referá, cumca francesii au incepotu a desiertá statulu papale, si regim. 85 au si plecatu si cá Vegezzi Ruscalla e primitu a luá misiunea de intielegere cu pap'a; éra Turci'a si Rusi'a arméza mereu, cá cum s'ar afla in ajunulu unei lupte pe viatia or pe mórte intre olalta. — Timpii sunt grei, se cade se nu fimu usiori. —

ROMANI'A. Bucuresci 30 Nov. v. Adunarea natiunala totu procede cu verificarile alegeriloru, procede inse cam cu anevois, fiinduca opusatiunile sunt multe si timpulu trece cu discusiuni, din cari multe sunt de prisosu si provocate in catuva din antagonismulu de partite. Cu tóte acestea ceea ce nu se pré credea, recsi si d. Mihailu Cogelniceanu, fostulu ministru la confaptuirea actului din 2/14 Maiu, cá deputatu alu colegiului alu 2. din judetiulu Covurluiu, precum si Cesaru Boliacu, dep. tieraniloru din Vlasca din colegiulu 4. trecundase de verificati.

— In Nr. tr. atinsesemu dupa „Ordinea", cumca unele alegeri au decursu cu inversiunare intre partite. Astadi ne aflamu in plecu'a pusetiune a indreptá acele sciri luate din „Ord." si inca pre temeiulu unui martoru sositu acum si bine informatu in faci'a locului, care me convinse in discursu mai indelungatu, ca cele referate de „Ord." sunt cu totulu essgerate, si ca alegerile au decursu, ce e dreptu cu franchetis si in deplina libertate fara de amestecu din partea regimului. „Romanulu" ne aduce scirea, ca in Samos s'a alesu principe Aristide Balaz si s'a aprobatu de Sultanulu, ér' Americ'a a stabilitu consulate generale in Americ'a si Serbi'a. —

— Dupa cum vedemu in „Trompetta" apoi in adunarea legislativa a Romaniei se formésa unu centru, ce are prospectu de a fi si maioritatea in adunare. Aci in centru se afla si D. Cogalniceanu, Boliacu, Costaforu, Boerescu, Gradisténu, Tacu si Ionescu, totu oratori, caroru nu le-a torsu muma s'a pe limba. —

ITALI'A. Florenti'a. Pap'a a tienutu una alocutiune oficialiloru francesi si regimentului alocutiune oficialiloru francesi si regimentului 85, naintes plecarii; intre altele le a disu.

„Drapelulu vostru a fostu plecatu din Franci'a spre a restaurá Santulu Scaunu. Candu a plecatu erá insocitu de urarile unanime ale natiunii. Drapelulu se reintórce acum, dar' credin, ca multe consciintie voru fi nemultimite. Nu trebue se ne facemu ilusioni; revolutiunea va veni la portile Romei. Mergeti in Franci'a inconjurati de binecuvintarile mele. Cei cari se potu apropia de imperatulu se'i spue, ca me rogu cerului pentru densulu, pentru a'i sei, pentru linistea s'a. Trebue inse se faca cova si din parte'i. Franci'a este fii'a mai mare a bisericei, dar' titlurile nu sunt de ajunsu, ci trebue ca acést'a se demustre prin acte.

FRANCI'A. Paris 5 Dec. Monitorulu publica ordonarea data pentru a se prepará tóte cele necesarie spre a se intórce in patria ostirile francesi din Mexicu. —

ELVETI'A. Situatiunea lumei e fórte critica, Elveti'a inca dovedesce acésta in publicu. In adunarea sesiunii din Dec. a consiliului republicanu cu ocasiunea deschiderii ei se especialisá ad. consiliariulu republicanu Hunkeler, aspra pusetiunii presente cu multa esperiintia si cu o judecata fórte matura. Elu pomenindu despre relele resbelului trecutu, despre nenumeratele raue, ce a lasatu resbelulu in tóte partile rastornandu tronuri si popóre, se intréba, care e recompensarea la tóte aceste incordari si sacrificia? s'a castigatu dóra vre-unu resultatu mare pentru desvoltarea sociala a omenimii, s'a insaintatu fericirea popóreloru in tierile cercate si s'a asecuratu pentru viitoriu? Pana candu va mai dará viscolulu? S'a facutu prin luptele loru europene, care se se póta considerá cá o inchisiare a unei perióde, pentrucá popórele se se póta érasi cu odihna pune pe desvoltarea s'a spirituala si materiala? Respunsulu este preste tóta inchipuirea nelinistitu. In deosebite tieri se afla cestiuni urgenti, care érasi potu chiamá pre popóre suptu arme. O neincredere domenesce in tóte statele si o iritatiune multuratica; pre longa acést'a energi'a, ce se desvólta pretutindinea, sacrificiile cele colosale, ce se facu pentru reorganisarea armateloru, pentru intarirea si esercitarea loru, provederea cu arme de cele mai probate este tóte nu-su semne de o pace duratória, cu tóta dreptatea proverbiului: „si vis pacem, para bellum" ad. déca vréi pace, pregatesceto de resbelu. Hunkeler nu se mai póte radima si lasá numai pe tractate si pe neutralitatea garantata, pentruca, déca prorumpe resbelulu, atuncia gubernésa sil'a si acést'a nu recunósce neci o pretensiune de dreptu si dreptate. Acést'a asia a fostu totudeuna, si asia se afla si astadi. Deci elu vede, ca e necesariu, cá si Elveti'a se'si maresca poterea armata, facundusi observarea: catu de ruinatória este considerarea, ca cultur'a secululoi nostru se pare a culminá intru a inventá masine de man'a cea mai de antaia, cum se nimicésca mai usioru si mai iute ómenii! In fine eschiama, ca acest'a e lucru escusabilu pentru celu ce alérga la aceste medilóce pentru sperarea esistintiei, onórei si libertatii sale, dar' celu care alérga pentru alte scopuri, se pórte elu responsabilitatea cea grea. Vomu vedé, ce va respunde monitorulu Frangiei la ultimulu acestu pasagiu, care perstringe politic'a revolutiunei. —

ISPANI'A. De vr'o catuva timpu se totu incécea partit'a liberala a fauri o revolutiune in Ispani'a in favórea unirii cu Portugali'a, dandu diosu pre regin'a Isabela, cá pe cea din urma vitia Burbonica, de pe tronu, inse Narvaez, maresialulu presentu tienú atatu armat'a catu si pre turburatori in frenu. Acum inse se pare, ca s'a datu pre urm'a unoru uneltiri descoperite, ér' chiaru in sinulu armatei, cees se vede din prochiamatiunea maresialului Narvaez catra armat'a ispanica, in care o provóca se nu se amestece in politica. Se credo, ca s'a datu pre urm'a unei conjuratiuni militari in Cadix, unde se si arestara mai multi oficiri si subofiiciri. In Barcelona se primiera si straportara 179 persone de acestea spre a se straporta la insulele canarice, la a caroru plecare pruncii si femeile celoru prinsi redicara in scru o scena revoltatória de durere si de desperare, si iritatiunea totu cresce, incatu in scurtu timpu Prim éra se va afla in fruntea revoltei ajutatu de revolutiunea européna, unde póte ce si va si incepe actiunea. —

Madridu 9 Dec. Regin'a, insocita de rege, de principele Asturieloru, de infantea Isabela si de Narvaez, a plecatu la Lisabon'a. —

Observare! Pentru cá onor. publicu cetitoriu se'si póta formá drépta opiniune despre simtiumintele natiunali ale romaniloru Brasioveni, anume ale onor. corpu comerciatu, care a datu nenumerate dovedi de zelulu seu natiunalu, si despre liber'a loru convictiune in afacerea santei nóstre cause natiunali, descoperu, ca din informatiuni ce avemu adres'a DDloru trimise capului bisericescu — cá unui din presiedintii comitetului natiunalu — esprime dorintie, care le nutresce fia-ce romanu bunu in inim'a s'a. Despre prim'a adresa nu suntemu informati. — Cuprinsulu adresiloru sunt in stare a suplini orce judecata mai deaprópe. Vedi si Nr. Gazetei 92. —

Brasiovu 14 Dec. Reimprospatamu cele impartasite cu adaugerea programului, cumca artistulu de violina D.

Eduardu Reményi

Domineca in 16/4 Dec. va da unu concertu in saionulu nou alu otelului „Nr. 1".

Programa Dsale e acésta: 1. „Othello", fantasie pentru violina, compusa de H. W. Ernst, produsa de Ed. Reményi. 2. „Ochi negri", balada, compusa de Dr. C. Löwe, cantata de D. J. Welling. 3. „Rhapsodie Hongroise", compusa de Fr. Liszt, transcrisa si compusa de Ed. Reményi. 4. „Declamatiune", produsu de D. S. Benedek. 5. a) „Andante de Amoroso", b) „Thema Con Variazione", de Paganini, produsa de Ed. Reményi. 6. „Choro de barbati". 7. „Arii romane", produse de Ed. Reményi. 8. „Rákóczi", fantasie, compusa si produse de Ed. Reményi.

Acompanementulu la clavire 'lu primescu Domn. Ferdinand Piotényi, scolariulu ce da concertulu. — Preturile locuriloru: Cercle 1 fl. 50 cr. Locuiu numerisatu 1 fl. Locuiu de statu 60 cr. Bilete se potu capata in librari'a Dlui Carolu Sindel si séra la casa, ér' inceputulu va fi la 6 óra.

Renumele d. Reményi ne indreptatiesce a astepta o séra placuta si delectatória cu arculu seu apolonicu, precum cituramu in alte diurnale. —

Nr. 2022/civ. 3—3

Edictu.

Din partea subscrisei sedria se aduce la publica cunosciintia, cumca Clara Bachner maritata dupa Egri Antal postita in Tshut'a au murita in 22 Sept. 1866 cu lasarea unei dispusetiuni ulteriore.

De óre ce nu se scie, ca aflase la viéti'a seu, si unde se afla Egri Antal pana in terminu de unu anu, si de astadi incepundu, se se insinue si se'si dé dechiarationea de ereditate la acesta sedrie, ca din contra se va pertractá averea ereditaria cu eredii, ce s'ar insinuatu, si cu curatorele ce s'au pusu peste Egri Antal in persón'a Domnului c. r. locotenente primariu in pensiune Iacobu Rinzisiu.

Presiedintele Lucchi m. p.

Din siedinti'a sedriei generale a districtului.

Nascudu in 21 Novembre 1866.

Pavelu m. p.

Cursurile la bursa in 14. Dec. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 15 cr. v.
Augsburg	—	—	128 „ 75 „
London	—	—	129 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	—	89 „ 30 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			66 „ 85 „
Actiile bancului	—	—	715 „ — „
„ creditului	—	—	152 „ 60 „

Obligatiile desarcinarii pamentului in 9. Dec. 1866:

Bani 65 — — Marfa 65·50

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparialu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.